

POSTANOWIENIE

Dnia 9 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi H. B.
o wznowienie postępowania
w sprawie z wniosku H. B.
przy uczestnictwie B. Ś., R. M., M. M., H. Ś., A. R., T. A. i W. G.
o dział spadku i zniesienie współwłasności
zakończoną prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w L.
z dnia 5 listopada 2015 r. sygn. akt II Ca (...)
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 9 sierpnia 2018 r.,
zażalenia wnioskodawczyni na postanowienie Sądu Okręgowego w L.
z dnia 5 października 2017 r., sygn. akt II Ca (...),

1) prostuje oczywistą omyłkę postanowienia Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 października 2017 r., sygn. akt II Ca (...)/17 w ten sposób, że w miejsce "prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w L. z dnia 15 listopada 2015 r., sygn. akt II Ca (...)/15" wpisuje "prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 listopada 2015 r., sygn. akt II Ca (...)/15",

2) oddala zażalenie,

3) przyznaje adwokatowi R. W., prowadzącemu Kancelarię Adwokacką w L., od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w L.

kwotę 2.700,- (dwa tysiące siedemset) zł, powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu H. B. w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 5 października 2017 r. Sąd Okręgowy w L. odrzucił skargę H. B. o wznowienie postępowania w sprawie z wniosku o dział spadku i zniesienie współwłasności, zakończonej prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 listopada 2015 r., opartej na twierdzeniu o wykryciu nowego testamentu spadkodawczyni skutkującego zmianą porządku dziedziczenia. Stwierdzono, że skarga została złożona z naruszeniem terminu, bowiem środek dowodowy w postaci testamentu zmarłej J. Ś. został wykryty najpóźniej w dniu 3 listopada 2015 r., tj. prawie dwa lata przed wniesieniem skargi o wznowienie, co nastąpiło 8 września 2017 r. Sąd wskazał ponadto, że postępowanie o zmianę postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku, równolegle zainicjowane przez H. B. w oparciu o te same okoliczności, nie zostało prawomocnie zakończone.

H. B. wniosła zażalenie na postanowienie w całości, zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 410 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie. Skarżąca podniosła, że działając bez profesjonalnego pełnomocnika procesowego, błędnie utożsamiła początek biegu terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania z wydaniem przez Sąd pierwszej instancji postanowienia o oddaleniu jej wniosku o zmianę postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku. Podniosła ponadto, że fakt wystąpienia z wnioskiem o zmianę postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku nie powinien mieć wpływu na rozpoznanie skargi o wznowienie postępowania w sprawie o dział spadku i zniesienie współwłasności.

Sąd Najwyższy zważył:

Zgodnie z art. 524 § 1 k.p.c. uczestnik postępowania może żądać wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy, jednakże wznowienie postępowania nie jest dopuszczalne, jeżeli postanowienie kończące postępowanie może być zmienione lub uchylone. Skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzymiesięcznym; termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji - od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy (art. 407 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Początek biegu 3-miesięcznego terminu w zasadzie wyznacza dzień, w którym strona w sposób wiarygodny dowiedziała się o okolicznościach stanowiących podstawę wznowienia. Decyduje faktyczne powzięcie wiadomości, a nie dzień, w którym strona mogła lub powinna się dowiedzieć o podstawach wznowienia. Termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania opartej na wykryciu nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych biegnie od dnia, w którym strona w sposób wiarygodny dowiedziała się o ich istnieniu i mogła ocenić ich prawdopodobny wpływ na wynik sprawy, nie zaś od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie, w którym te fakty zostały ujawnione (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1967 r., II CZ 128/66, OSP 1968, nr 9, poz. 198, z dnia 14 października 1976 r., IV CZ 105/76, OSNC 1977, nr 5-6, poz. 96). Piśmiennictwo i judykatura zgodnie przyjmują, że pojęcie „powzięcie wiadomości o podstawie wznowienia” wyklądać należy, jako powzięcie wiadomości o okolicznościach składających się na określoną podstawę wznowienia, przy czym istotne jest faktyczne powzięcie wiadomości o podstawie wznowienia, a nie jedynie jej możliwość. Termin należy liczyć od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a nie od dnia, w którym mogła lub powinna się o niej dowiedzieć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2000 r., IV CKN 2/00, OSNC 2000, nr 10, poz. 192, z dnia 15 listopada 2001 r., III CZ 99/01, z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 132/11, z dnia 2 lutego 2017 r., I CZ 13/17).

W odniesieniu do przedmiotowej skargi istotna była chwila ujawnienia kolejnego testamentu przedstawionego w formie maszynopisu opatrzonego

podpisem spadkodawczyni, mającego być odpisem testamentu sporządzonego przez nią własnoręcznie. Jak trafnie stwierdził Sąd skarżąca, na rzecz której uprzednio w oparciu o inny testament sporządzony w formie notarialnej stwierdzono nabycie spadku w 2/3 części i na podstawie ustawy w 1/15 części, objęła swoją świadomością istnienie tej okoliczności oraz mogła ocenić jej możliwy wpływ na wynik sprawy najpóźniej w dacie w której podjęła inną czynność procesową polegającą na złożeniu tego testamentu dla wykazania zasadności wniosku o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku w oparciu o art. 679 k.p.c.

Dalsze okoliczności wskazane w zażaleniu, dotyczące niemożności samodzielnego zadbania skarżącej o własne interesy i podejmowania wadliwych czynności na skutek braku pomocy prawnej, nie mogą stanowić skutecznej podstawy zaskarżenia. Termin wskazany w art. 407 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. ma charakter procesowy, co oznacza że jego wydłużenie decyzją Sądu nie jest możliwe, dopuszczalne jest jedynie przywrócenie, w wypadku wykazania braku winy strony, która mu uchybiła.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 13 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie jako bezzasadne. O kosztach postępowania zażaleniowego, obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika ustanowionego z urzędu dla skarżącej, postanowiono zgodnie z 12 ust. 3 w zw. z § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2016 r., poz. 1714 ze zm.).

jw